

Buiten leren over voedsel

Het smakelijke klaslokaal

Wie wil er nou niet kinderen in de eigen klas die opgroeien met gezond bewustzijn van de omgeving waar ze opgroeien? Die buiten bewegen en leren over gezonde voeding en natuur. Maar hoe vind je daar ruimte voor in het volle lesprogramma? Het Drontense project 'het smakelijke klaslokaal', biedt inspiratie hoe het wèl kan.

Wie wil er nou geen kinderen in de klas die van jongs af aan, met handen en voeten in de klei, ervaren hoe hun eigen voedsel groeit. Die trots zijn op hun Flevolandse polder, waar volop voedsel wordt geproduceerd. En die trots de oogst thuis presenteren voor een gezonde maaltijd. Steeds meer onderzoeken laten zien hoe goed het is voor de ontwikkeling van kinderen. Maar er is ook een hele belangrijke praktische kant: hoe vind je daar ruimte voor in het volle lesprogramma? De agrarische hogeschool CAH Vilentum, met de roots in Flevoland, heeft samen met basisschool Aan Boord in Dronten, onderdeel van stichting Codenz, de eerste ervaring opgedaan hoe het wèl kan. Juist onderwijsinstellingen onderling hebben elkaar veel te bieden, is onze ervaring. In dit artikel delen we onze bevindingen en maken wij ons op voor het vervolg. Punt aan de horizon voor CAH Vilentum: Flevoland breed initiatieven binnen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs ondersteunen via het onderzoeksprogramma 'groen en gezond samenleven'.

Het project: het smakelijke klaslokaal

Dit voorjaar hebben leerlingen van groep 8 onder leiding van een groep studenten een moestuin opgezet in een daarvoor bestemd plantvak van 100m² op het buitenterrein van de hogeschool: 'het smakelijke klaslokaal'. In de kas van de hogeschool is in maart voorgezaaid. De leerlingen kregen les van de studenten over de gewassen en over gezonde voeding. Ze ervoeren aan den lijve wat weer en wind met de gewassen en de opbrengst doen. De oogst is in de keuken van de hogeschool door de leerlingen verwerkt tot lekkere hapjes tijdens een eindevenement voor ouders. Voor een grote groep belangstellenden verzorgden de kinderen een uitstekende presentatie over het belang van gezonde voeding. De kinderen hebben genoten van de bezoeken aan de 'grote' hogeschool.

Groep 8 Pieter: 'we kregen te horen dat we geen natuur meer uit ons schrift kregen, maar dat we bij de CAH een tuin hadden. Dat vond iedereen heel leuk.'

Groep 8 Erik: 'Ik heb erg veel zin in het eindfeest, en ben benieuwd hoe de doperwtten verder groeien.'

Gedeelde waarden

Het project begon in januari met een eerste ontmoeting tussen Codenz bestuurder Arjan Baak, CAH Vilentum lector Dinand Ekkel en docent 'mens en omgeving' Brigitta Methorst. Heel snel daarna meldde schooldirecteur Christine Vis zich met een al even enthousiaste leerkracht van groep 8. Het project kwam verrassend snel van de grond. De ervaring van de beide onderwijsinstellingen is geweest dat we elkaar makkelijk vinden. Dit in het feit dat we beide de ontwikkeling van jonge mensen een warm hart toedragen én deze jonge mensen juist in de buitenlucht willen laten werken aan leerdoelen met betrekking tot voedsel en natuur d.m.v. ervaringsleren. Geen theorie, maar praktisch aan de slag in hun eigen lokale omgeving. Ook begrijpen we elkaars 'onderwijs'taal als het gaat om praktische zaken als te behalen leerdoelen en mogelijkheden van roostering. Als laatste stond gezamenlijk vast dat 'we gewoon gaan beginnen' én 'we er langjarig mee aan de slag willen'. Die mentaliteit van mouwen omhoog en aan de slag heeft vast te maken met onze eigen polderroots.

De maatschappelijke context

De directe omgeving van de school gaat weer onderdeel worden van het onderwijs. Dat begint direct over de drempel op het eigen schoolplein, maar dat kan ook het nabijgelegen park zijn of een moestuincomplex. Het initiatief 'het smakelijke klaslokaal' staat dan ook niet op zichzelf, maar past in een bredere maatschappelijke ontwikkeling. Dat raakt aan thema's als voedselvoorziening, voedselzekerheid en duurzaamheid. Steeds meer consumenten, dat zijn wij dus want iedereen eet, willen weten waar hun voedsel vandaan komt en het zelf zien groeien. Eerder deed CAH Vilentum ervaring op in één van de stadswijken van Almere samen met een school voor voortgezet onderwijs. Daar is in het nabijgelegen stadspark een grote moestuin gerealiseerd waar leerlingen les krijgen als onderdeel van hun reguliere lesprogramma. De motivatie voor dit initiatief zat vooral in het relatief hoge cijfer voor overgewicht onder jongeren. Jongeren zitten teveel achter de buis of andere elektronica en daardoor bewegen ze te weinig. Een typische ontwikkeling van deze tijd. Maar er is ook een hoopgevende tegenbeweging gaande. Er is een groeiend verlangen naar verbondenheid met de eigen omgeving. In Dronten speelt namelijk niet de problematiek van grote steden op het gebied van gezondheid van kinderen, maar gaat het veel meer om identiteit: leren trots te zijn op je komaf als plattelandsgemeente door kinderen al jong te laten kennismaken met hun agrarische wortels. Ook sluit dit initiatief goed aan bij trend dat scholen zich meer openen naar de samenleving toe: leren in de echte wereld.

De eerste oogst

Een verrassend aantal leerdoelen kwam in het project aan bod. Naast het werken aan leerdoelen op het gebied van natuur, verzorging en wereldoriëntatie, is er ook gewerkt aan sociaal-emotionele leerdoelen als samenwerken met leeftijdsgenoten en studenten, leren je te gedragen als gast en een presentatie houden voor een grote groep volwassenen. Ook de gezamenlijke fietstocht naar de hogeschool kon leerdoelen bevatten. Daarnaast hebben we ook het potentieel geproefd voor taal en rekenlessen.

Er zijn nog meer inzichten opgedaan, die energie geven voor het vervolg. In het project bleek dat de hogeschool en de basisschool elkaars 'echte' leeromgeving werden, maar wel met het vertrouwde van een voor iedereen bekende onderwijssetting. Voor de leerlingen van de basisschool waren de faciliteiten van de hogeschool, zoals de kas en het restaurant, fascinerend. Ook 'hoe de studenten waren' hield hen bezig.

Groep 8 Janique: 'We gingen er op de fiets heen. Toen ik het zag dacht ik WOW is het hier dat hele hoge gebouw van glas!'

Groep 8 Daniëlle: 'We hadden ook twee studenten juffen dat zijn Laura en Henriëtte. Ze waren heel aardig en gaven ons ook lesjes.'

Voor hen een nieuwe wereld die nieuwsgierig maakt, maar daarmee leren ze hun eigen woonplaats beter kennen. Voor de studenten waren de leerlingen de ideale klanten, want aan enthousiasme geen gebrek. Zij konden hun pas opgedane kennis van gezonde voeding delen met hun jonge publiek en daarmee ervaring opdoen met het geven van voorlichting.

De grote opkomst bij het afsluitende evenement, op een doordeweekse middag, liet zien dat ouders heel erg enthousiast waren. Door hun kinderen waren ze ook volop meegenomen in het proces en sommige ouders gingen ook wel tijdens het project in hun vrije tijd een kijkje nemen bij 'het smakelijke klaslokaal'. Als het gaat om langdurig laten voortbestaan van aandacht voor gezond eten en buiten bewegen, zouden ouders wel eens een grotere ondersteunende rol kunnen spelen.

Door samen te werken met partijen in dezelfde plaats, in dit geval Dronten, ben je meteen verbonden. Het gaat immers om 'onze' jeugd en daar vind je elkaar in. Je kan elkaar, eigenlijk vrij makkelijk, helpen in het bereiken van leerdoelen.

Het smaakt naar meer

Het is nadrukkelijk de wens dat het project uitgebreid wordt en ook beschikbaar komt voor andere belangstellende scholen in Dronten en Flevoland. Zo kunnen jongeren en jeugd leren over gezond voedsel in deze polder die zo nauw verbonden is met de productie ervan. Daarvoor is het van groot belang dat de gedeelde waarden deel uitmaken van de onderwijsvisie en zowel omarmd zijn door schoolbestuur als leerkrachtenteam. Ook is voorwaarde dat het onderdeel wordt van het reguliere onderwijsprogramma.

Het project is nu uitgevoerd op het eigen terrein van de hogeschool, maar er ligt ook een wens bij basisscholen om dergelijke projecten op hun schoolpleinen, of mogelijk op bestaande moestuincomplexen uit te voeren. Dan kunnen kinderen nog makkelijker naar buiten. Er liggen al lesprogramma's op de plank bij NME centra. Er liggen nog onontgonnen linken met het agrarische bedrijfsleven. Kortom, ook andere lokale organisaties kunnen betrokken worden bij de verdere ontwikkeling. Zo zijn er volop mogelijkheden om elkaar te vinden in de gezamenlijke doelstelling: jeugd en jongeren waarden natuur en weten waar hun voedsel vandaan komt. Zij doen tijdens hun schooltijd buiten ervaring op in natuurbeleving door in het groen actief te zijn o.a. door het zelf telen en oogsten van voedsel. Zo groeien ze gezond op en ontwikkelen zich tot volwassenen met respect voor natuur en met kennis van gezonde voeding.

Bronvermelding foto's: met toestemming van ouders genomen. Gezamenlijk eigendom van basisschool Aan Boord en CAH Vilentum.

Auteurs:

Brigitta Methorst, docent 'mens & omgeving' CAH Vilentum. b.methorst@cahvilentum.nl

Dinand Ekkel, lector 'natuurlijk en gezond samenleven' CAH Vilentum. d.ekkel@cahvilentum.nl

Leestips:

Bert Ydema, *De Groene Hemel*, Kosmos Uitgevers.

Bram Wolthoorn & Roger Klaassen, *Mijn eerste tuinboek*, Forte Uitgevers BV.